

SINTEZA KCD

Koalicija civilne družbe za prenavo

NUJNO POTREBUJEMO NOV VOLILNI SISTEM

**Predlog Sinteze za personalizirani kombinirani volilni sistem,
ki vrača odločanje v roke volivcev.**

Posvet o volilnem sistemu
DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Ljubljana, 8. september 2026

Predstavitev: Mag. Emil Milan Pintar

Sedanji volilni sistem (proporcionalni sistem z zaprtimi listami) ustvarja vrsto strukturnih pomanjkljivosti, ki znižujejo kakovost demokracije in zaupanje ljudi v politiko.

- 1 Monopol strank na candidature** – ljudje o tem, kdo se je uvrstil v parlament, ne odločajo neposredno. Seznami so zaprti, volivec nima možnosti izbire posameznega kandidata.
- 2 Neenakost glasov med okraji** – zaradi različnih volilnih enot imajo glasovi volivcev različno težo. To krši načelo enake volilne pravice.
- 3 Omejena odgovornost poslancev** – poslanci so odgovorni predvsem strankam, ki so jih postavile na liste, ne pa volivcem. Po izvolitvi nimajo neposredne zaveze do ljudi, ki so jih izbrali.
- 4 Netransparentnost pri določanju vrstnega reda** – vrstni red kandidatov na listah določa ozka strankarska vrhovna elita, pogosto brez jasnih meril in brez notranje demokracije.
- 5 Slaba povezava z lokalnim okoljem** – številni poslanci nimajo prave povezave z okoljem, iz katerega naj bi prihajali ali katerega naj bi zastopali.
- 6 Nizka volilna udeležba in padec zaupanja** – ljudje se ne počutijo soudeležene, ker menijo, da njihov glas ne more vplivati na izbiro posameznikov.

Sinteza predlaga **personalizirani proporcionalni sistem z obveznim prednostnim glasom**, ki združuje proporcionalnost s pomembno krepitvijo neposrednega vpliva volivca.

1. VOLIVEC IZBERE LISTO

Volivec najprej izbere listo politične stranke ali državljanske liste.

2. OBVEZNI PREDNOSTNI GLAS KANDIDATU NA IZBRANI LISTI

Volivec mora na izbrani listi obvezno izbrati enega kandidata (prednostni glas).

3. RAZVRSTITEV KANDIDATOV PO PREDNOSTNIH GLASOVIH

Kandidati na listah se razvrstijo po številu prednostnih glasov, ki so jih prejeli od volivcev.

Poslanci se izvolijo po tem vrstnem redu.

4. PROPORCIONALNA RAZDELITEV MANDATOV MED LISTE

Mandati v Državnem zboru se še vedno delijo med liste proporcionalno glede na skupno število njihovih glasov (glasovi za listo).

5. VEČJI VPLIV VOLIVCA – V VEČ RAVNEH

Volivec vpliva tako na izbiro politične smeri (z izbiro liste) kot tudi na izbiro konkretnega poslanca (z obveznim prednostnim glasom).

Jedro predloga Sinteze: več neposredne odločitve volivcev, ohranjena proporcionalnost, objektivna povezanost kandidatov z okoljem in odprta pot za nove akterje v politiki.

Sinteza je analizirala dve možnosti personalizacije znotraj proporcionalnega sistema. Po presoji Sinteze je bolj primerna **Varianta B**.

VARIANTA A**DVA GLASOVA VOLIVCA***preučevana možnost*

Volivec odda **dva glasova**: prvi za listo, drugi za konkretnega kandidata na izbrani listi.

- Kandidati so razvrščeni po številu prejetih preferenčnih glasov.
- Prednost daje volivcem večji vpliv na izbor posameznikov znotraj strank.
- Zahteva širše organizacijske in tehnične prilagoditve.

OPOMBA:

Ta varianta je bile predmet strokovne razprave in primerjalnih analiz.

VARIANTA B**OBVEZNI PREDNOSTNI GLAS***PREFERIRANI MODEL SINTEZE*

Volivec izbere listo in mora znotraj te liste **obvezno** izbrati enega kandidata (prednostni glas).

- Kandidati so razvrščeni po številu prejetih prednostnih glasov.
- Ohranja proporcionalno razdelitev mandatov med listami, hkrati pa bistveno krepi neposredno vlogo volivcev pri izboru posameznikov.
- Jasnejša, enostavnejša izvedba in bolj pregledna za volivce.

PREFERIRANA MOŽNOST SINTEZE

Ta varianta je osrednji predlog Sinteze in osnova za nadaljnje strokovne in zakonodajne razprave.

OHRANJENE TEMELJNE VREDNOTE:

splošna, enaka, neposredna in tajna volilna pravica ter proporcionalna razdelitev mandatov med listami.

Volitve po predlogu Sinteze so jasne, enostavne in zagotavljajo večji vpliv volivca na izbiro poslancev.

KLJUČNA PREDNOST

Volivec vpliva ne le na izbiro politične smeri (z izbiro liste), temveč tudi neposredno na izbiro konkretnih poslancev (z obveznim prednostnim glasom).

Proporcionalnost je ohranjena, vpliv volivca pa bistveno večji.

POMEMBNO: Če volivec ne izbere kandidata na izbrani listi, glasovnica ni veljavna, ker je prednostni glas obvezen.

Domicil zagotavlja, da kandidati poznajo razmere in potrebe ljudi v volilni enoti, v kateri kandidirajo, ter da so z njo **dejansko povezani**.

TEMELJNO PRAVILO

Kandidat mora imeti **stalno prebivališče** v volilni enoti, v kateri kandidira, **najmanj 2 leti** pred dnem razpisa volitev.

KAJ DOMICIL ZAGOTAVLJA?

Kandidat je del skupnosti in razume lokalne razmere ter dejanske potrebe ljudi.

Povečuje odgovornost in občutek pripadnosti volilni enoti.

Zmanjšuje tveganje za candidature brez resne zveze z okoljem in za "paracaidne" kandidate.

Enaka in nediskriminatorna pravila za vse kandidate – za strankarske in za državljanske liste.

POMEMBNO

- ✓ Domicil se nanaša **IZKLJUČNO** na kandidata, ne omejuje pravice volivca do izbire.
- ✓ Volivec lahko kandidira in voli **kjerkoli** v Sloveniji, ne glede na svoje prebivališče.
- ✓ Kandidat lahko kandidira le v **eni** volilni enoti.
- ✓ Domicil se dokazuje z uradnim dokazilom o stalnem prebivališču.
- ✓ Pravilo je javno, jasno, preverljivo in enako za vse – brez privilegijev.

Namen domicila: zagotoviti resnično povezanost kandidatov z ljudmi, ki jih želijo zastopati, ter tako krepiti **zaupanje, odgovornost in kakovost predstavnštva**.

Sinteza omogoča kandidiranje tudi **državljskih list** – poleg list političnih strank. Cilj je povečati pluralnost izbire in okrepiti neposredno zastopanost državljanov.

KLJUČNE ZNAČILNOSTI

Državljske liste lahko ustanovijo skupine volivcev z namenom kandidiranja na volitvah.

Zbiranje podpisov: najmanj 1.000 volivcev v volilni enoti (po enakih pravilih kot za strankarske liste).

Enake pravice in obveznosti kot politične stranke: enaka obravnava pri kandidiranju, kampanji, financiranju in v medijih.

Na listi lahko kandidira vsak, ki izpolnjuje zakonske pogoje, neodvisno od članstva v političnih strankah.

Namen: ponuditi volivcem dodatno možnost izbire in spodbuditi angažma kompetentnih neodvisnih posameznikov.

PRAVILA KANDIDIRANJA

- **Enaki pogoji:** enaki roki, enaka volilna pravila, enaki obrazci in postopki kot za strankarske liste.
- **Domicil kandidatov:** tudi kandidati na državljskih listah morajo izpolnjevati zahtevani domicil v volilni enoti.
- **Razvrstitev kandidatov:** kandidati se razvrstijo po številu prednostnih glasov volivcev liste.
- **Delitev mandatov:** mandati se listam (tudi državljskim) delijo proporcionalno glede na skupno število glasov, kandidati pa se izvolijo po vrstnem redu prednostnih glasov.

POMEMBNO

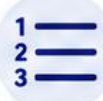
Državljske liste ne izključujejo političnih strank. Volivcem zgolj dajejo dodatno, demokratično možnost izbire. Sistem ostaja proporcionalen in pregleden.

Večja pluralnost ponudbe = večja svoboda izbire volivcev = močnejša legitimnost demokracije.

Predlog Sinteze ohranja **proporcionalnost**, a bistveno povečuje **neposredni vpliv volivcev** pri izbiri posameznih poslancev.

PODROČJE	SEDANJI SISTEM	PREDLOG SINTEZE (obvezni prednostni glas)
 VPLIV VOLIVCA NA IZBOR POSLANCEV	Volivec izbira le listo. Kandidate znotraj liste določi stranka (neposreden vpliv je zelo omejen).	Volivec izbira listo in mora znotraj nje obvezno izbrati kandidata. Volivci neposredno odločajo, kateri kandidati bodo izvoljeni.
 RAZVRSTITEV KANDIDATOV NA LISTI	Stranka določi vrstni red kandidatov. Volivci na to ne morejo vplivati.	Kandidati se razvrstijo po številu prednostnih glasov volivcev. Volivci odločajo o vrstnem redu.
 RAZDELITEV MANDATOV MED LISTE	Mandati se delijo proporcionalno glede na število glasov za listo.	Ohranja se proporcionalna delitev mandatov med liste glede na število glasov za listo.
 VLOGA POLITIČNIH STRANK	Stranke določijo kandidate in njihov vrstni red na listi.	Stranke določijo kandidate, volivci pa odločajo, kateri izmed njih bodo izvoljeni. Večja odgovornost strank pri izboru kandidatov.
 DRŽAVLJANSKE LISTE	Ne obstajajo.	Državljeni lahko kandidirajo s svojimi listami po enakih pravilih kot politične stranke.
 POVEZANOST POSLANCEV Z VOLIVCI	Šibka – poslanci so odvisni predvsem od svoje stranke.	Močnejša – poslanci so odgovorni volivcem, ki so jim dali prednostni glas. Večja odgovornost do ljudi in lokalnega okolja.
 BISTVO PREDLOGA SINTEZE: ohraniti proporcionalnost med listami in hkrati zagotoviti, da volivci odločajo, KATERI KANDIDATI NA LISTAH BODO IZVOLJENI.		

Večina držav EU uporablja proporcionalni sistem z možnostjo ali obveznostjo preferenčnega glasu. Predlog Sinteze sledi uspešnim praksam in dodatno **krepi vlogo volivca**.

DRŽAVA	SISTEM	PREFERENČNI GLAS (volivec označi kandidata)	PREDNOSTNI GLAS (razvrščanje kandidata)	POSEBNOSTI
 NIZOZEMSKA	Proporcionalni (zaprte liste)	✓ Da (nije obvezno)	✓ Da	Kandidati se razvrstijo po številu preferenčnih glasov.
 ŠVEDSKA	Proporcionalni (zaprte liste)	✓ Da (nije obvezno)	✓ Da	Volilec lahko spremeni vrstni red kandidatov na listi.
 FINSKA	Proporcionalni (zaprte liste)	✓ Da (nije obvezno)	✓ Da	Kandidati se razvrstijo po številu preferenčnih glasov.
 NEMČIJA	Proporcionalni (odprte liste)	✓ Da (nije obvezno)	✓ Da	Odprte liste – volivec lahko kombinira glasove med listami.
 IRSKA	Proporcionalni (STV)	✓ Da (obvezno)	✓ Da	Volivec razvrsti kandidate po preferencah.
 BELGIJA	Proporcionalni (zaprte liste)	✓ Da (nije obvezno)	✓ Da	Minimalni prag za kandidate na listi.
 SLOVENIJA (sedaj)	Proporcionalni (zaprte liste)	✗ Ne	✗ Ne	Stranke določijo vrstni red kandidatov.

PREDLOG SINTEZE: uvede **OBVEZNI PREDNOSTNI GLAS** na izbrani listi. S tem presega obstoječo prakso in **bistveno poveča neposredni vpliv volivcev**.

KJE JE PREDLOG SINTEZE MED EVROPSKIMI PRAKSAMI?

Sledi načelu večine držav EU:
proporcionalnost + personalizacija.

Od koraka dlje od sedanje prakse:
uvaja **OBVEZNI prednostni glas**, ne zgolj možnost.

Cilj Sinteze je večja odgovornost strank pri izboru kandidatov in **večji vpliv volivcev** na to, kdo bo dejansko izvoljen.

POMEMBNO

Vse navedene države ohranjajo proporcionalno delitev mandатов med listami, kar zagotavlja enakopravnost političnih pogledov in stabilnost sistema.

Št.	NAPAKA OZ. POMANJKLJIVOST
1	Sedanji volilni sistem volivcem ne omogoča izbora (volitev), temveč le potrjevanje strankarskih kandidatov
2	Volilni okraji niso enako veliki (razmerje 1 : 2,7), kar pomeni, da glasovi volivcev niso enakovredni
3	V obstoječem sistemu ostaja na vsakih volitvah do ene tretjine področij nepokritih s poslanci, nekatera večkrat ali tudi celo desetletje, kar negativno vpliva na skladnost razvoja (metropolitanski model razvoja)
4	Državljeni so izločeni iz oblikovanja kandidatnih list
5	Ker ni uzakonjen domicil kandidatov, politične stranke spekulativno uvrščajo svoje favorizirane kandidate na bolj izvoljiva mesta
6	Zaradi nepreglednega in nesmiselnega sistema izračuna volilnih rezultatov redno prihaja do anomalij, da so izvoljeni kandidati z manj glasovi, izpadajo pa kandidati z več pridobljenimi glasovi volivcev
7	Ker je izvolitev poslanca bolj odvisna od stranke kot od volivcev, si stranke poslance lastijo in jim diktirajo glasovanje, poslanci pa se čutijo njim odgovorni
8	Zakonodaja praktično izničuje možnost, da bi bili izvoljeni kandidati državljskih list – najprej z vrsto šikan pri oblikovanju liste kandidatov, dokončno z določitvijo volilnega praga na ravni države, ne VE

Št.	GLAVNI ELEMENT
1	Ukinitev volilnih okrajev (VO)
2	Določitev volilnih enot. Če ostane v veljavi določilo, da imajo vse VE enako število mandatov, lahko ostanemo samo pri sedanjem številu VE (8) ali njihovo število povečamo na 11 ali 22. Če pa se odločimo, da število mandatov posamezne VE zavisi od števila volivcev (državljanov), kar je pravičnejše, se lahko odločimo za poljubno število VE z različnim številom mandatov
3	Volitve potekajo na ravni VE na podlagi vložitve kandidatnih list. Na posamezni kandidatni listi je toliko kandidatov, kolikor mandatov ima VE
4	Kandidatne liste vlagajo politične stranke ali organizirane (registrirane) skupine državljanov pod enakimi pogoji (načelo enakosti):
5	Kandidatne liste se sprejemajo na strankarskih konvencijah na ravni VE;
6	Pri izbiri kandidatov je treba upoštevati načelo domicila (2 leti stalnega prebivališča v VE);
7	Prav tako je treba upoštevati načelo spolne enakosti: na listi mora biti vsaj 40 % kandidatov ali kandidatk manj zastopanega spola, zaporedje kandidatov se zapiše po načelu zadrge, na prvem mestu je kandidat-ka manj zastopanega spola;
8	Kandidatno listo stranke ali državljanske skupine podpiše 150 (100) podpornikov. Tudi zanje velja načelo domicila. Podporniki lahko podpišejo samo eno kandidatno listo
9	Volivci imajo pravico in dolžnost, da pri izbiri kandidata-tke s kandidatne liste uporabijo prednostni glas.

Št.	GLAVNI ELEMENT
11	Ugotavljanje rezultatov: Najprej se ugotovi število vseh glasov posamezne stranke in njihovo razmerje po VE ter ugotovi (določi) število mandatorov posamezne stranke v določeni VE. (Zagotavljanje načela proporcionalnosti);
12	IZVOLJENI SO KANDIDATI Z NAJVEČJIM ŠTEVILOM DOBLJENIH PREDNOSTNIH GLASOV VOLIVCEV. (Zagotavljanje načela neposrednih volitev – personalizacija) ;
13	Isti princip velja za izvolitev kandidatov z liste državljanov: dosežen prag in prejeti glasovi; (Varianta: z državljanskih list je lahko izvoljen le en poslanec z največ glasovi, če je lista dosegla volilni prag na ravni VE (4 %)
14	Ohranja se torej volilni prag v višini 4 % na državni ravni, za državljanske kandidatne liste pa 4 % prag na ravni VE. (Varianta: za povezane politične stranke, ki vlagajo skupne kandidatne liste, velja 8 % volilni prag)
15	Poslanci, izvoljeni z državljanskih kandidatnih list, predstavljajo skupino nepovezanih poslancev in v času svojega mandata ne morejo prestopiti v poslanske skupine političnih strank.
16	Hkrati z objavo (vložitvijo) kandidatne liste morajo vlagatelji liste za vsakega kandidata vložiti tudi »predstavitveno izkaznico« z vsemi potrebnimi podatki (načelo javnosti). Pri sprejemanju zakonodaje je treba določiti tudi kazni za nespoštovanje tega določila.
17	Omejitev pasivne volilne pravice (načelo politične higijene: kaznovanost, nezdružljivost funkcij ločitev cerkve od države, itd.).

Št.	GLAVNI ELEMENT
18	V novi volilni zakonodaji je treba natančneje opredeliti pristojnosti, pravice in odgovornosti poslancev (vključno s sistemom sankcij). Del teh določil spada v Zakon o volitvah v DZ, del pa v Etični kodeks DZ in v Poslovnik DZ. Ta določila zadevajo zlasti:
19	Obveznosti glede poročanja poslancev o svojem (+ družina) materialnem stanju med in 5 let po prenehanju mandata;
20	Nezdružljivost določenih dejavnosti in funkcij s statusom poslanca;
21	ukrepe v zvezi z imuniteto poslancev;
22	možnost zamrznitve ali celo odvzema poslanskega mandata (odpoklic poslanca);
23	obveznost poslanca, da ohranja dostojanstvo in spoštovanje do predsednika države in Ustavnega sodišča
24	V SINTEZI predlagamo, da se razišče možnost, da dobita Predsednik države in Ustavno sodišče (skupaj) možnost razpustitve (odpoklica) DZ, kar prakticirajo številne države.

PRIČAKOVANI UČINKI – ZAKAJ POTREBUJEMO NOV VOLILNI SISTEM

SINTEZA KCD

Koalicija civilne družbe za prenovu

Predlog Sinteze prinaša merljive izboljšave v demokratičnost, odgovornost in učinkovitost parlamenta ter povečuje zaupanje ljudi v politiko.

1. VEČJA POVEZANOST POSLANCEV Z LJUDMI

Domicil zagotavlja, da kandidati poznajo potrebe in probleme ljudi v svojem okolju ter da so dejansko odgovorni volivcem.

2. VEČJA ODGOVORNOST IN PREGLEDNOST

Prednostni glas in vrstni red zmanjšujeta vpliv strankarskih vrhov in omogočata odločanje ljudi. Poslanci ostajajo odgovorni med celim mandatom.

3. POŠTENOST IN ENAKOPRAVNOST

Proportionalni sistem ohranja pravično zastopanost vseh političnih smeri in manjših strank, brez da bi katera koli prebila previsok prag.

4. UČINKOVITEJŠI IN STABILNEJŠI PARLAMENT

Manj menjav poslancev in jasna pravila vodijo v bolj stabilno, strokovno in učinkovito delo Državnega zbora.

5. KREPITEV DEMOKRATIČNE KULTURE

Vključevanje prednostnih glasov in odprtost kandidiranja na državnih listah spodbujata aktivno udeležbo državljanov in politično konsolidacijo.

6. VEČJE ZAUPANJE V POLITIKO

Ko ljudje vidijo, da njihov glas nekaj spremeni in da so poslanci odgovorni njim, raste zaupanje v demokracijo in institucije.

SKUPNI REZULTAT

Parlament, ki je hkrati pošten, učinkovit in blizu ljudem – ter deluje v javnem interesu, ne partikularnih interesov.

ZAKAJ JE SPREMEMBA NUJNA?

SEDANJI SISTEM NE ODRAŽA VOLJE LJUDI

- Vpliv strankarskih vrhov in zaprtih list
- Neposredna neodgovornost poslancev
- Pogoste menjave in politični oportunizem

PREDLOG SINTEZE PRINAŠA URAVNOTEŽENJE

- Proporcionalnost + osebna odgovornost
- Domicil + prednostni glas
- Jasna, enostavna in izvedljiva pravila

KORIST ZA VSE DRŽAVLJANE

- Boljša zastopanost in večja vključenost
- Boljše odločitve in hitrejši napredek
- Močnejša, odgovorna demokracija

Nova pravila – za nov odnos med volivci in izvoljenimi, za boljšo prihodnost Slovenije.

Zakaj potrebujemo nov volilni sistem, če lahko probleme rešujemo znotraj obstoječega?

ODGOVOR:

Sedanji sistem ne omogoča enakopravnega sodelovanja vseh državljanov.

Obstaja monopol strank na kandidate in velika neenakost glasov med okraji.

Visoka omejitvena pravila in netransparentnost zmanjšujejo zaupanje ljudi v politiko.

Reforme znotraj obstoječega sistema teh strukturnih pomanjkljivosti ne morejo odpraviti.

Nujna je sprememba pravil igre.

VPRAŠANJE:

2. Kako predlog Sinteze zagotavlja več demokracije in odgovornosti?

ODGOVOR:

Predlog Sinteze uvaja **obvezni prednostni glas**.

Volivec izbere listo in na tej listi **obvezno izbere enega kandidata**, ki dobi njegov prednostni glas.

Ta prednostni glas določa **razvrstitev kandidatov znotraj liste**: kandidati z več prednostnimi glasovi so na vrhu, kandidati z manj pa nižje.

Mandati se listam še vedno delijo proporcionalno (po d'Hondtovi metodi).

Kandidati z **najvišjo razvrstitvijo na listi**, določeno s prednostnimi glasovi volivcev, znotraj dodeljenega števila mandatorov za listo, dobijo mandate.

Volivci tako **neposredno odločajo**, kateri kandidat znotraj liste bo izvoljen, stranke pa vnaprej ne morejo določiti vrstnega reda izvoljenosti svojih kandidatov.

Državlanske liste omogočajo **neposredno politično sodelovanje** državljanov.

Skupaj to prinaša **več preglednosti, zaupanja in odzivnosti** v politiki.

VPRAŠANJE:

3. Zakaj Sinteza zagovarja domicil kandidata namesto sedanjega stalnega prebivališča?

ODGOVOR:

Domicil kandidata zagotavlja, da je kandidat dejansko povezan z okoljem, ki ga želi zastopati.

Preprečuje »padalske« kandidature, ko stranke na listo uvrstijo osebe brez prave povezave z območjem in z njim zgolj formalno izpolnijo pogoj stalnega prebivališča.

Domicil pomeni resnično življenjsko in delovno vpetost kandidata v lokalno skupnost ter njegovo poznavanje njenih potreb in izzivov.

S tem se krepi odgovornost poslancev do okolja, ki ga zastopajo, in zaupanje ljudi, da jih v državnem zboru zastopajo tisti, ki so njihovemu okolju dejansko predani.

Konkretne kriterije za domicil kandidata ter postopek preverjanja in kontrole določa jasen registracijski postopek.

VPRAŠANJE:

Ali obvezni prednostni glas preveč zmanjšuje vlogo političnih strank?

ODGOVOR:

Obvezni prednostni glas daje večjo vlogo volivcem pri izboru konkretnih predstavnikov, vendar pri tem ohranja ključno vlogo političnih strank.

Stranke ostajajo osrednji akterji, saj **oblikujejo programe, vrednote, kadrovske politike in liste kandidatov.**

Prednostni glas deluje **znotraj okvira list:** volivec izbere enega kandidata na izbrani listi, ne more pa samostojno sestavljati liste ali spreminjati vrstnega reda z lastno listo.

Stranke imajo še vedno **odločilno vlogo** pri določitvi, kdo so kandidati, pri organizaciji kampanj, pri politični odgovornosti za predstavnike in pri oblikovanju koalicijskih ter vladnih odločitev.

Predlog **krepi povezavo** med volivci in izvolenimi predstavniki, hkrati pa **ohranja in spodbuja** programsko in organizacijsko vlogo političnih strank.

Zato obvezni prednostni glas ne zmanjšuje vloge strank, temveč **dopolnjuje predstavniško in programsko** demokracijo z elementom neposredne izbire znotraj list.

VPRAŠANJE:

Ali je predlagani sistem ustavno skladen in izvedljivo uveljiv?

ODGOVOR:

Gradivo predlaga več sprememb, ki vplivajo na volilni sistem in zastopanost. Nekatere izhajajo iz ustavnih načel, druge pa terjajo dodatno pravno presojo.

Gradivo predvideva:

- **obvezni prednostni glas** znotraj list,
- **domicil** za kandidate,
- javne, natančne in enotne **registracijske postopke** ter jasne kontrole,
- spremembe **sestave državnih list** in načinov **delitve mandatov**.

Dodatno pravno presojo oziroma razvoj bi zahtevala vprašanja:

- **ustavnosti in sorazmernosti** obveznega prednostnega glasu,
- **ustavnosti domicila** (način določanja, časovna vez, izjeme ipd.),
- **skladnosti poslovnih pravil** državnega zbora z novimi mehanizmi odgovornosti,
- morebitnih potrebnih sprememb **ustave ali izvedbenih zakonov** ter prehodnega obdobja.

Zato predlog odpira pot več demokracije, vendar njegova polna izvedba zahteva **strokovno, pravno in družbeno razpravo** ter postopne, skrbno pripravljene reforme.

IZVAJANJE – KAKO PREIDEMO NA NOV SISTEM

SINTEZA KCD

Koalicija civilne družbe za prenovu

Prehod na nov volilni sistem mora biti skrbno načrtovan, zakonodajno urejen in jasno komuniciran, da bo **razumljiv** volivcem in **izvedljiv** v praksi.

PREDNOSTI IN IZZIVI PREHODA

PREDNOSTI NOVEGA SISTEMA	IZZIVI PREHODA
✓ Večja legitimnost in zaupanje ljudi v demokracijo.	! Zahteva spremembo ustave in zakonodaje.
✓ Povečana odgovornost in transparentnost poslancev.	! Potrebna priprava volilne uprave, IT sistemov in izobraževanje.
✓ Poštenejša in enakopravnejša zastopanost vseh političnih smeri in manjših strank.	! Možne pomisleke strank, ki imajo koristi od sedanjega sistema.
✓ Stabilnejši parlament in učinkovitejše odločanje.	! Potrebno obsežno obveščanje volivcev in dvig volilne pismenosti.
✓ Sistem spodbuja kampanje in programe, ne le osebnosti.	! Prehodno obdobje lahko povzroča negotovost.

PREDLOG FAZNEGA UVEDBE

- 1 ŠIRŠA JAVNA RAZPRAVA** (6–12 mesecev)
Strokovna in politična razprava, predstavitev modela, zbiranje predlogov in pomislekov javnosti.
- 2 ZAKONODAJNI OKVIR** (6–12 mesecev)
Priprava ustavnih sprememb in nove volilne zakonodaje, širše soglasje v Državnem zboru.
- 3 PRIPRAVA INFORMATIČNIH SISTEMOV** (12–18 mesecev)
Vzpostavitev sistemov za preferenčno glasovanje, usposabljanje volilnih odborov in priprava volilnega materiala.
- 4 PILOTNO PREVERJANJE** (6 mesecev)
Testna izvedba na manjšem obsegu (npr. lokalne volitve) in odprava morebitnih pomanjkljivosti.
- 5 POLNA UVEDBA** (naslednje redne državnozborske volitve)
Novi sistem začne veljati na vseh volitvah v Državni zbor.

KLJUČNO SPOROČILO: Prehod na nov volilni sistem je naložba v prihodnost demokracije.
Z večjo odgovornostjo in pravičnejšo zastopanostjo gradimo parlament, ki bo služil ljudem.

ZAKLJUČEK – ZA DEMOKRATIČEN, ODGOVOREN IN PRAVIČEN VOLILNI SISTEM

SINTEZA KCD

Koalicija civilne družbe za prenovo

Predlog Sinteze prenavlja volilni sistem z uravnoteženjem **proporcionalnosti**, **odgovornosti** in možnosti **izbire človeka**.

Cilj je večja legitimnost demokracije in večja vključenost ljudi v politični proces.

KAJ PREDLOG PRINAŠA

- Večjo zastopanost vseh političnih smeri in manjših strank.
- Možnost izbire **posameznega kandidata** na državljanski listi.
- Večjo **odgovornost** poslancev do volivcev.
- **Pošteno in transparentno** delitev mandatov po pravilih.
- **Stabilnejši in učinkovitejši** parlament.

KAKO KREPIMO DEMOKRACIJO

- Povečujemo **moč ljudi** pri odločanju o tem, kdo jih predstavlja.
- Spodbujamo **politično kulturo** dialoga, spoštovanja in sodelovanja.
- **Zmanjšujemo odtujenost** med volivci in politiko.
- Spodbujamo **dolgoročno stabilnost** in zaupanje v institucije.

POZIV K PODPORI

Podpiramo odprto razpravo in strokovni dialog.

Pozivamo vse politične stranke, civilno družbo in državljane, da se vključijo v razpravo in soustvarijo nov volilni sistem.

Skupaj lahko ustvarimo sistem, ki bo služil ljudem – danes in v prihodnje.

NAŠA VIZIJA:

Slovenija, kjer je vsak glas vreden, vsak državljan slišan in kjer parlament odraža voljo ljudi.

PREDLOG SINTEZE JE POT NAPREJ –

- pravičnejši,
- odgovorno upravljan in
- bliže ljudem.

**ZA PRIHODNOST,
V KATERI ODLOČAMO SKUPAJ!**

Demokracija je skupna odgovornost. Volilni sistem je njeno srce. Čas je za spremembo.

IMPLEMENTACIJA – KAKO UVEDEMO PREDLOG SINTEZE V PRAKSO

SINTEZA KCD

Koalicija civilne družbe za prenovu

Uspešnost Predloga Sinteze je odvisna od jasno načrtovane, vključujoče in transparentne izvedbe. Predlagamo **postopen in vključeven proces** s stalnim spremljanjem in prilagajanjem.

